

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár:

Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona, egyes szám ára 20 fillér.

Nyilttér sora 40 fillér.

Hirdetés nagyság szerint.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Előfizetési pénzek és reklamációk, Feigl Gyula

kiadó címére küldendők.

XXIII. évfolyam.

Felelős szerkesztő:
FEIGL GYULA.

19. szám.

A régi jó iparosok.

Mult számunkban a „Sztrájk“ című cikkünkben a jelen szomorú képe tárult elénk; szomorú kép, mert jellemző a mai erkölcsök romlottságára: az iparos, a munkás ma munkaadójában ellenségét látja, — a munkaadó ellen gazdasági forradalmat szervez, és nem jobb munkájával, hanem „sztrájk“ útján akar jobb keresetre szert tenni.

Rége nem így volt. A régi jó iparosok világában a munkaadó munkásaival együtt élt, együtt érzett; — akkoriban a munkás, az iparos munkaadóját tanítójának, mesterének, jótévőjének, atyjának tekintette.

A céhrendszernek sok közgazdasági hátrányát hangoztatják ugyan; de azt meg kell engedni, hogy a céhrendszer idejében éltek azok a „régijó iparosok“, — se az előtt, se az után nem.

Amióta a céhrendszer megszűnt, a verseny szabadabb lett, kifejlődött a gyáripár óriási mértékben: de elterjedt a *gyári munka* is.

Az a gyári munka pedig nem valami jó szokott ám lenni. Nem dícséret, ha azt mondjuk valamire, hogy *gyári munka*.

Az a szoliditás, az az alaposság, az a pontosság és eredetiség, ami a régi céhrendszer idejéből származó munkákon látható: a mai *gyári munkánál* rendszerint nem található.

Ma olcsóbbak a cikkek, gyorsan készülnek, nagy a választék, sok az újítás: de nincs abban köszönet.

Szabad az ipar, de a szabadság áldásai igen kétesek, mert ez a szabadság nem érvényesül a közgazdaság minden területén; hogy többet ne említsek, — a vám lehetetlenség teszi a szabad versenyt.

Eltörülték a céhrendszert, hogy a verseny

szabad legyen: de meghagyták a vámokat, melyek a szabadságot békóba verik.

Igy aztán nem esoda, hogy az ilyen szabad verseny világában vissza-vissza pillantunk a régi jó iparosok világába, mikor még a sztrájkot nem ismerték.

A városi levéltárban sok érdekes adatra találunk, melyekből megismerhetjük a régi iparosok jó erkölcsait.

Ilyen például a bogárlegények rendtartása, „Handwerksordnung und Gewonheit der Geseln des ersamen Wagnerhandwerks, in der loblichen Freystadt Güns in Hungern“ melyet 1639. évi március 8-án Dirner Abrám, utriusque juris doktor, kölni hercegi tanácsos, az időben szabad királyi Köszeg város irnoka írt meg.

Ugyanabból az időből származik a szabók, nemkülönb a posztások rendtartása, „Artikel der Schneiderknecht und Tuchscheerer“.

Ezek a rendtartások kiterjeszkednek a segédek és inasok munkaviszonyaira épügy, mint erkölcsi magatartásukra, — és ezeknek a hatása alatt élt oly szép egyetértésben a mester tanítványával.

Az iparos legények egélyezésére és támogatására szolgált az u. n. *láda*, melybe minden legény hetenkint egy krajcárt szolgáltatott be. Ugyanide helyeztettek el a különféle büntetéspénzek.

Azt mondja a rendtartás 2. pontja: „ebből a pénzből csak két megbízott mester jelenlétében szabad kivenni, — rendszeren kell kezelni, nem szabad elinni vagy elpazarolni a legényeknek, hanem oly szegény vagy beteg legényt, akit baleset ért és ki szükségét szenved, kell belőle segélyezni, — ha pedig éppen meghalna egy legény, eltemetéséről a „láda“ gondoskodik.

A „Gesellenherberg“, az iparos szálló a legidősebb mesternél volt először; ha ő özvegyet hagy

hútra, akkor átszáll a legfiatalabb mesterre a főügyelet, de az elhalt mester özvegyét illeti a kezelés. Ilyen esetben az özvegyet ki kellett kérdezni, hogy ismeri-e a szokásokat és szabályokat, és meg kellett rá tanítani.

A 4. pont szerint a szállóban megszállhatnak a vándorló legények, tartoznak azonban egy mesternél munkába állni, akihez utasítottak, és annál 14 napig dolgozni. Az a vándorló, aki munkába állani nem akart, a szállásért egy napra 6 fillért tartozott fizetni, és aztán mehetett munkát keresni, amerre akart.

Ha a segéd mesterétől el akart menni 8 napi folmondási ideje volt általában; ha azonban a mester sürgős munkákkal el volt halmozva, akkor ezeket előbb be kellett fejezni. Amelyik legény az ellen vétett, egy tallér büntetést fizetett, minek fele a mesterek pénztárát, ládáját, — fele pedig a legényládát illette.

Hét krajcár büntetést fizetett az a segéd, ki engedély nélkül leült a mester asztalához.

Azt tartották ugyanis akkor, hogy a segéd külsőleg is tartozik respektálni mesterét, és házában is szerény és tisztességtudó legyen.

Ha pedig a mester a legényt asztalához ülteti, tartózkodják a legény a káromkodástól és trágár beszédétől különben 14 krajcár büntetés terhe mellett.

Megkivánták, hogy a segéd józan és erkölcsös legyen és tilos volt idegen személyt a mester házába hozni.

Aki ez ellen vétett, nemkülönb, aki a mester családjának tagjával vagy családával szemben illetlenül viselkedett, egy tallér büntetést fizetett, sőt azonnal elcsapható volt.

Tilos volt a láda helyiségébe, vagy a munkához fegyverrel menni; ha pedig valakinél épen fegyver volt, tartozott azt az ajtónál künn hagyni.

Tárca.

Madarak.

— A Posti Hirlap eredeti tárcája. —

Igazabban azt szeretném címlátni az irásomnak: *a tudós leshen*. A Brehm állatok világa című művének ötödik kötete jelent meg most a Légrády cégnek ama remek kiadásában, mely a világ tipografiai művészetével szemben is tisztességgel megállná helyét, ez pedig folytatónak a madarakról szól. Már az első madárkötet megjelenésénél kifejtettem, milyen mérhetetlen becspont tudomány, még inkább az élet megismerése szempontjából az a módszer, melyet Brehm Alfréd inaugurált a utána egész serege a tudósoknak adoptált: a pusztán anatómiai és természetrajzi leírás és ismertetés helyett az egyes állatok élete módjának a fűrkészése és ismer-

tetése. Az állatot voltaképpen az teszi, ahogyan él, még a szervezete is részben az életmódjának a produktuma. A hal nem azért vízi állat, mert kopolyuja van, hanem onnan való a kopolyuja, hogy vízben él. Ez az antitezis foglalhatja az egész darvinizmusnak, a darvinizmus pedig ma sarkköve összes tudományainknak, természettudományon, fiziologián keresztül a politikáig és szociológiáig.

Megérteni ezt könnyű, elismerni még könnyebb: jellemezni az egyes állatfajokat az életük módjával. De hogyan ismerni meg ezt az életmódot? Különösen a madárét, mely éppenséggel nem ül nyugodtan a szemlélőnek, mint az ember a fotografus gépnek. Meglesni a remete-baglyot rengetege legstőtebb zugaiban. Ki képes erre? Kergetni a vándorló madarat két világrészen keresztül, apró fajok százának, ezerjének kikutatni a földrajzi elterjedését, látni és megismerni őket a huzás, a fészekrakás, a szerelem, a költés, az öregedés, a fióknevelés idejében — melyik tőrelem nem rokkann bele?

Nem lapozhat senki ebben az újabb Brehm kötetben (helyesebben: Brehm nyomán készült Chernel István-féle kötetben), hogy a legnagyobb tisztelettel és csodálattal ne adóznék az állatvilág kutatóinak. Könnyű annak, aki északi sarkra törekszik — vagy előbbre jut, vagy be fagy — hazaérkeznek, vagy otthagyja fogát. Vállalkozása merész, de helyzete amilyen válságos, annyira egyszerű is. Könnyű a Kolmbus Kristófnak új világrészeket, a Stanleyeknek fekete országreszeket átkutatni; az objektumuk egy helyben marad és csak az a kérdés: ók hogyan tudnak mozogni. De tessék valamelyik kis trógon kiismerni Dél-Afrika belsejében és Abesziánában, Amerikában megállapítani, itt milyen ott meg amolyan. Pusztán megfigyeléssel megállapítani ennek a kis madárnak a fiziologiai karakterjét. Törni magát a rengetegeken, üldözni őt a levegő égben, megtudni mit eszik, ráakadni a fészke, hogy az milyen, megállapítani a fészek alját, milyen a tojása, hány tojást rak, mennyi ideig tart a költése? Ha egyetlen tajtája volna, a fel-

Minden vevő jogosítva van az arut (eredeti csomagolásban) az alatt említett intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni.

Az első Triesti Cognac párlati intézet (Destillerie.) Camis és Stock Barkolában Triest mellett ajánlja

GYÓGY-COGNAC-ját

mely francia módszer szerint készült és az általános ausztriai gyógyszerész-egyesület kísérleti állomása ellenőrzése alatt áll.

1/1 palack 5 korona 1/2 palack 2*60

Kapható Köszegen:

Schaar József és Pollák Sándor fűszerkereskedésében.

Minden vevő jogosítva van az arut (eredeti csomagolásban) az alatt említett intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni.

Vegy ellenőrzés a cs. és kir. belügyi minisztérium által jóváhagyott kísérleti állomás és elemizserek vizsgáló intézete által Bécs IX. Spitalgasse 31.

Vegy ellenőrzés a cs. és kir. belügyi minisztérium által jóváhagyott kísérleti állomás és elemizserek vizsgáló intézete által Bécs IX. Spitalgasse 31.

Rendkívüli szerencse BIHARI EDE

főáruháiban, ahol eddig több mint

HAT MILLIÓ

koronát nyertek

Sok 20,000, 10,000, 5000, 2000 koronás főnyereményen kívül a következő főnyereményeket fizettem már ki:

600,000	kor. a 69,686 száma
600,000	kor. a 28,718 "
200,000	kor. a 18,445 "
80,000	kor. a 69,691 "
60,000	kor. a 23,772 "
30,000	kor. a 103,298 "
30,000	kor. a 14,199 "

továbbá f. évi március 28-án ismét

200,000 koronát a 28,632. száma

Az f. osztályú sorsjegyek ára:

egy nyolcad (1/8) - 75 frt. vagy 1.50 kor. egy negyed (1/4) 1.50 frt. vagy 3. - kor. egy fél (1/2) 3. - " 6. - " egy egész (1) 6. - " 12. - "

Eredeti sorsjegyeket utánvétel vagy a betétdíjazás ellenében küldök. Minden rendeléshez a hivatalos tervvel ingyen mellékelem. A hivatalos nyereményjegyeket buzás utás-arórnál küldöm. Szivekedjék megrendelésüket - minthogy a buzás-már f. hó 22-én kezdődik - mielőbb, de minden esetre

f. é. május hó 22-ig

alóli szerencsés főáruhához jutani.

BIHARI EDE

Budapest, IV., Városház-utca 14. sz.

I. oszt. huzása f. é. május 22. és 23-án.

Hartmann-féle

GYÖNGY-KÉKITŐ-KIVONAT

a legjobb. Egyedüli gyárosok

Hartmann H. fia és társa Bécs.

Köszöggel kapható Schaar Józsefnél.

Vigyázat a védjegyre és a háromszögű üvegekre.

JEGY

55,000

Legnagyobb nyeremény a 1. osztály

1.000.000 kor. o.

Korona

1 jutalom	600000
1 nyer. á	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
2 " "	50000
1 " "	40000
2 " "	30000
1 " "	20000
2 " "	15000
1 " "	10000
2 " "	5000
3 " "	3000
437 " "	2000
103 " "	1000
1528 " "	500
146 " "	300
34150 " "	200
4450 " "	170
4350 " "	130
100 " "	100
4150 " "	50
3850 " "	40
55,000	14.459,000

Kiváló szerencse Török-nél.

Nagyon sokan szerencsések lettek általunk.

Tíz millió koronánál többet nyertek nálunk nagyrabecült vevőink.

Az egész világ legesélyesebb sorsjátéka a mi magy. kir. osztályosorsjátékunk mely nemsokára újból kezdetét veszi.

110.000 sorsjegy 55.000 pénznyereménnyel sorsoltatik ki, tehát az összes sorsjegyek fele nyer a mellékelt sorsolási jegyzék kimutatása szerint.

5 hónap alatt összesen Tizennyhárom millió 459.000 koronát, egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az I. osztály eredeti sorsjegyek tervezési rajzai a következők:

egy nyolcad (1/8) frt. - 75 vagyis 1.50 korona
egy negyed (1/4) frt. 1.50 vagy 3. -
egy fél (1/2) " 3. " 6. - korona
egy egész (1) " 6. " 12. -

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összegnek postautalványon való előzetes beküldése ellenében megküldjük Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket kérünk azonnal, de legkésőbb

f. é. május hó 22-ig

mely napon a huzás megkezdődik bizalommal hozzánk beküldeni.

Török A. és Tsa
BANK HÁZA

Budapest, VI., Ferecz-körut 46/a.

Hazánk legnagyobb osztályosorsjáték-üzlete.

Főáruháink osztályosorsjáték osztályai:

Fiokok: V. Váci körut 4.
IV. Múzeum-körut 11.
VI. Erzsébet-körut 31.

Rendelővel levágandó T. Török A. és Tarsa bankházának Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztályosorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervvel együtt küldeni.

A korona összeg utánveendő, postautalványval küldöm, A nem mellékelve bankjegyekben (bélyegekb.) tölendő,

Pontos cím.

Déli Jég- és Viszontbiztosító-Társaság

magyarországi osztálya.

BUDAPEST, Váci-utca 20-ik sz. a.,

az „Adriai biztosító-társulat” házában

Br. Podmanický Frigyes intéző.

Teljesen befizetett alaptőke 3.000.000 kor.

Tartalékok 2.967.379 „

E társaság, mely a cs. és kir. szab. „Adriai biztosító-társulat” védnöksége alatt alakult, mindennemű terményeket biztosít jégkár ellen és a t. c. biztosító közönségnek a legelőnyösebben megállapított biztosítási feltételeket nyújtja.

A biztosítási díjak igen jutányosak s a telmerülő károk a leggyorsabban és legpontosabban térítettnek meg.

Biztosítási ajánlatokat elfogadnak és közelebbi felvilágosításokat készségesen adnak az „Adriai biztosító társulat” magyarországi osztálya, valamint összes vezér-, fő- és kerületi ügynökei.

Kerületi főügynökség:

Köszegi Takarékpénztár.

Igazgató:

Baumgartner J.

Nyavalyantörés

Ki nehéz nyavalya, görcsök is más idegbajban szenved, kérjen röpiratot róla. Kapható ingyen és bérmentve Schwanenapotheke, Frankfurt a/Main.

Schicht-Szappan

„Scherenschnitt” vagy „kulcs”

Joggyjegy

legjobb, legkisebbsébb s enálfojra legelőcsébb szappan. - Minden káros alkotrészektől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és !! a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.